

Justificació a l'exposició presencial :

A propòsit de l'exposició virtual "Factor d'impacte de revistes de ciències socials"

<http://www.bib.uab.es/socials/exposicions/impacte/presentacio.htm>

Gener-Febrer 2009

Una exposició bibliogràfica sobre les deu revistes de ciències polítiques, economia, sociologia i dret amb més factor d'impacte l'any 2007, segons el Journal Citation Reports –elaborat per L'Institute for Scientific Information (ISI)- no faria suposar, d'entrada, gaire més possibilitat expositiva presencial que la de respondre amb els títols de les publicacions citades d'una manera ben documentada i vistent.

Cal valorar la capacitat d'elaborar un índex d'impacte. La seva metodologia, el seu abast, la seva precisió. Cal però no equivocar-se respecte al seu autèntic significat. Perquè no s'escapa a ningú l'advertència de les moltes limitacions que aquests índexs suposen respecte a reconèixer l'estat qualitatiu del coneixement humà en un determinat àmbit i moment.

La quantitat de citacions dels articles d'una determinada revista pot venir determinada per molts factors: àrees i factors de poder en la investigació científica, canals de comunicació, modes i corrents dominants, obligatorietat curricular de publicar literatura científica, etc. O, també, pel fet que cada moment històric fa una tria dins la literatura científica en funció dels seus mites i dels seus prejudicis subjacents, els quals, paradoxalment, pel fet de ser l'obvietat del present no són reconeguts com a tals, ans com a veritats indiscutibles. És allò que l'historiador Josep Fontana afirma —en un plantejament de màxima objectivitat i de màxima honestedat— referint-se al coneixement tocant a la seva disciplina: la història, quan diu: "Convé rebutjar la il·lusió que hi hagué uns temps passats en què la narració històrica era fabulosa, mentre que en els temps moderns la veracitat i l'objectivitat defineixen el que es pot considerar "històric". Els estils han canviat, com ho han fet els mites, però la història segueix associada a les

concepcions socials i als prejudicis dels historiadors i del seu públic, encara que uns i els altres tendeixin a creure, com ho feien els homes del passat, que els seus mites i els seus prejudicis són veritats indiscutibles". (Fontana, Josep. *La història dels homes*. Barcelona: Crítica, 2000)

Però és veritat que l'elaboració d'aquests índexs no pretén, ni de bon tros, una tasca tan i tan immensa. No plantegem pas, doncs, cap objecció a aquestes creacions que sens dubte poden ajudar-nos. Si de cas les úniques pertinents són les objeccions que ja s'esmenten en la mateixa web de l'exposició virtual sobre el que aquí ens ocupa, a saber, el que publica [ISI](#).

De fet, com es recalca en la mateixa web, tots els índexs tenen biaixos ja que no sempre inclouen les mateixes revistes, calculen el factor d'impacte de maneres diferents (tenint en compte més o menys anys) i cobreixen èpoques, temàtiques o àrees geogràfiques determinades.

Res més a dir, doncs, a aquests índexs d'impacte... si no fos que la recepció que provoquen en el públic científic i en el públic en general no fos tan poc afinada, tan poc encertada, fins el despropòsit de definir *de facto* l'estat del coneixement, l'estat de la qüestió respecte a les possibilitats d'ascensió i d'ocupació de càrrecs. I és això el que conforma el punt d'inflexió del qual arrenca l'exposició presencial que motiva aquest escrit.

Ens trobem acarats a la sospita de tot el que no forma part d'aquest rànking, sospita davant altres vies de recerca científica no predominant, no tan vinculada al poder de les competències o incompetències de les càtedres o instituts de recerca, a altres formes de coneixement al marge del mètode científic, en l'oblit i rebuig a altres formes de la tradició o del present, tant de les experiències personals subjectives —Kierkegaard diu: la subjectivitat és la veritat— com dels inconscients col·lectius i de les experiències mundanes.

Des de la necessària i higiènica —en el seu moment— Il·lustració ens trobem massa decantats vers la literatura de coneixement que es construeix des de la raó. Massa excloents dins el discurs del coneixement de qualsevol altra possibilitat que no sigui la del mètode científic, la del paradigma —sens dubte esplèndid— de Karl R. Popper que ha dut a resultats brillants però més propers a la creació que al descobriment de la realitat, i a una tècnica capaç i resolutiva que sens dubte ens està transformant la vida, allò que anomenem vida, de vegades sense una cosmovisió global i edificant.

Ens convé —com ja va passant des dels anys seixanta del segle passat— incorporar altres formes de coneixement, comprendre per exemple allò que ens diu Cesare Pavese referent al mite, i que reproduïm en els textos d'aquesta exposició, o la crítica de la divinització de la raó dels estudis del filòsof Eugenio Trias, de la deessa Raó, o l'article del físic i poeta David Jou del qual s'inclouen dos fragments, també, en aquesta exposició.

És cert que la ciència s'ha de subjectar a "l'embut de Karl Popper" però no tant a l'embut del "cientisme" no tant a la visió del passat com a "uns temps passats en què la narració del saber era fabulosa, mentre que en els

temps moderns la veracitat i l'objectivitat defineixen el que es pot considerar coneixement" (em permeto parafrasejar la cita de Josep Fontana tot canviant la paraula "història" per la de "saber" o "coneixement"), o d'altres, que ni hem gosat definir sota un genèric etcètera...

També el coneixement que proporciona la intuïció poètica o religiosa, la força de l'Eros, la Pietat i Thànatos, les experiències de l'extraordinari reflectides en una personalitat noble, l'entusiasme, el terror i la seducció, la força de la imaginació i de l'art, la poderosa i enervant música té una importància cabdal per al coneixement humà. I també té paranyes o embuts als quals es pot sotmetre i extraviar. Quan una febre il·lusòria i de deliri no retorna a la salut i l'harmonia necessària, aleshores comencen també a destacar alguns profetes, alguns il·luminats, ignorants agosarats, esoterismes de tota confessió i secta. En definitiva posicions massa tendents a no creure en la frase del poeta hindú Rabindranath Tagore que diu: "El misteri de la creació és gran com la foscor de la nit, i són les il·lusions de saviesa com les boires de la matinada". Només per un criteri — vàlid en aquests moments històrics per l'abassegador i preeminent model científic— de discriminació positiva no hem posat també una sèrie d'embuts a la banda dels coneixements que ens proporciona l'hemisferi dret del cervell, car també en sabem els perills d'un decantament excessiu.

Aquests móns que s'han d'integrar representats pel dos hemisferis cerebrals en la vitrina expositiva, en la imatge central d'un cervell d'un **ésser humà** damunt **el laberint del món, el laberint de la vida**. Aquests móns de coneixement múltiple i necessari. Aquest **hemisferi dret** que correspon a la funcions cerebrals de la intuïció, l'art i la sensibilitat, la música i el cant... l'anomenat femení (de discutible o ofensiva nominació), i que pensa globalment com ho mostra la integració de totes les pulsions en una sola corda dins l'espai expositiu. L'**hemisferi esquerre**, que correspon a les funcions de la raó, la parla, de gran capacitat analítica, l'anomenat masculí... (de discutible o ofensiva nominació), destacat en l'espai expositiu per diverses cordes per entendre la seva sovintejada fragmentació. I aquesta integració desitjada i harmònica per al coneixement humà, feta a partir d'aquestes "**i, y, et, and, e, und...**" copulatives, no pas mots disjuntius...

Vet aquí el suggeriment d'aquesta exposició presencial, d'antuvi aparentment innocent, successivament ramificat i expandit, potser més enllà de les seves imaginades possibilitats inicials, per a sorpresa del mateix realitzador, com ocorre sempre que hom actua amb l'harmonia dels dos hemisferis cerebrals.

Amb la prudència que calgui. Amb la capacitat d'aprendre, si cal.

Josep Vicens-i-Planagumà

(PAS de la Biblioteca de Ciències Socials)

Josep.Vicens@uab.cat / gener 2009